

РЕШЕНИЕ

20.01.2016 ел

г. Мензелинск

КАРАР

№ 3

**Минзэлә муниципаль районы Советы депутаты статусы турында
нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 N 131-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы Советы **КАРАР ЧЫГАРДЫ:**

1. Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы Советы депутаты статусы турында нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Минзэлә муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы башлыгы урынбасары К.Р. Нәжмиевка йөкләргә.

Совет рәисе

А.Ф. Сәлахов

Татарстан Республикасы
Минзэлә муниципаль районы
Советының 2016 елның 20
гыйнварындагы 3 номерлы
карарына кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИНЗЭЛӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СОВЕТЫ ДЕПУТАТЫ СТАТУСЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1 нче статья. Минзэлә муниципаль районы Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Район Советы депутаты статусы (алга таба - депутат тексты буенча) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, район уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның законда, район уставында һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 нче статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре чоры аны жирлек башлыгы яисә жирлекнең вәкилләкле органы депутатлары арасынан район Советы депутаты итеп сайлаган көннән башлана һәм, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

3 нче статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә үлгән дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

1) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланырга, аларга чит дәүләт гражданлыгы алырга йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алырга хокукы, аның нигезендә чит ил

гражданлығы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарэ органнарына сайланьрга хокуклы;

2) сайлаучылар тарафыннан район составына керүче жирлекнең тиешле вәкиллеке органы депутаты буларак чакыртып алу;

3) Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса;

4) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлламалар;

5) федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда;

11.1) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.10.2003 N 131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта жирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

1. Район Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез район Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта - шундый нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча.

2. 1 өлешнең 1-7 пунктларында каралган нигезләрдә депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карар район Советы тарафыннан аның чираттагы сессиясендә депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң карала.

3. Депутатның 1 өлешенең 1-7 пунктларында каралган нигезләрдә вәкаләтләрен туктату район Советы карары белән рәсмиләштерелә, анда депутат вәкаләтләрен туктату көне күрсәтелә.

4. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, барлыкка килгән вакантлы депутат мандатын алыштыру законнарда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4 нче статья. Депутатның таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның үз шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклығы, шулай ук ул үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.

2. Таныклык турында нигезләмә, аның үрнәге район Советы тарафыннан раслана

5 нче статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

2. Район Советы депутатлары, кагыйдә буларак, үз вәкаләтләрен даими нигездә башкармыйлар, моңа Район Уставында билгеләнгән очрактар керми.

3. Депутат "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрэндәге №131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллеке

органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вакытта башкара алмый.

4. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлегә белән шөгыйльләнергә;
2) федераль законнарда башкасы каралмаган булса яисә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә коммерция оешмасы идарәсе эгъзасы булу аңа әлегә оешма белән идарә итүдә катнашу йөкләнмәгән булса;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлегә, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданны булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлар яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5. Район Советы депутаты "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 нче декабрәндәге №273-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен һәм тыюларны үтергә тиеш.

6. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданнык яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очрактарыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

7. Депутат статусына бәйле башка чикләүләр, федераль законнар белән билгеләнә.

6 нче статья. Депутатның эшчәнлек формалары

1. Район Советы депутатлары үз эшчәнлекләрен түбәндәге формаларда гамәлгә ашыралар:

1) район Советы сессияләрендә катнашу;
2) районның даими һәм вакытлы комиссияләре, эшче төркемнәре эшендә катнашу;

3) район Советы каравына район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә норматив хокукый актлар проектларын, аларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

4) депутат таләбен кертү;
5) жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;

6) депутат мөрәжәгатенең юнәлеше;

7) сайлаучылар белән эш;

8) территорияль ижтимагый оешмаларда катнашу үзидарә;

9) район Советында депутат берләшмәләре - фракцияләр һәм депутат

төркемнәре эшендә катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, район Уставында, район Советы Регламентында, башка муниципаль хокукый актларда каралган башка рәешләрдә гамәлгә ашырырга мөмкин.

7 нче статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм эхлак нормаларын төгәл үтәргә тиеш, аерым алганда:

1) район Советы сессияләрендә билгеләнгән дисциплинаны һәм регламентны сакларга;

2) чит кеше фикеренә карата ихтирам һәм түземлек күрсәтергә, башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәештә мөнәсәбәтләргә кәргән гражданнырга ихтирамсыз мөнәсәбәттә булмауга юл куймаска;

3) депутат эшчәнлегенә бәйлә булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәештә мәгълүм булган белешмәләренә, әгәр бу белешмәләр дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итсәләр, фаш итмәскә һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яисә аның туганнына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

5) депутат бурычларын объектив үтәүдә, шулай ук аның абруена яисә абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга мөмкин булган гамәлләрдән, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга;

б) мәнфәгатьләр конфликтты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясий яисә йогынты ясий торган вәзгыять, - бу хакта район Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликттын булдырмауга юнәлдерелгән карарларын үтәргә тиеш.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутат үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә район Советы йөкләмәсе буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

8 нче статья. Депутатларның район Советы сессияләрендә катнашуы

1. Депутат шәхсэн үзе район Советы сессияләрендә катнаша.

2. Депутат район Советы сессиясен уздыру вакыты һәм урыны, карау өчен кәртелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр итә, шулай ук район Советы Регламенты нигезендә әлегә мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Район Советы сессиясендә катнашу мөмкинлеге булмаса, депутат бу хакта алдан ук район Советы аппаратына хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы:

1) комиссиядә һәм район Советында тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

- 2) район Советын карау өчен сораулар бирергә;
- 3) район Советы тарафыннан төзелә торган органнарның һәм кандидатураларның район Советы тарафыннан сайлана (билгеләнә торган, килештерелә торган) вазыйфаи затларны төзү мәсьәләләре буенча фикерләрен әйтергә;
- 4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә район Советының хокукый актлары проектларын кертергә;
- 5) көн тәртибенә, каралу тәртибенә һәм тикшерелә торган мәсьәләләренә асылына, карарлар проектларына һәм районның башка актларына төзәтмәләр кертү;
- 6) район Советы сессиясендә теләсә кайсы органның яисә район Советы карамагындагы вазыйфаи затның чираттан тыш отчетын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;
- 7) билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;
- 8) район Советы сессияләрендә гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итү, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия;
- 9) үз тәкъдимнәренә һәм тавыш бирү мотивларын нигезләп чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;
- 10) район Советы сессияләре беркетмәләренә эчтәлегә белән танышырга.
- 11) Депутат тарафыннан район Советы сессиясендә әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр район Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

9 нче статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

- 1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Конституцияне үтәргә Россия Федерациясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, законнар Татарстан Республикасы, район Уставы, башкалар муниципаль хокукый актлар;
- 2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итергә;
- 3) гражданнарның, оешмаларның оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләренә, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җаваплар бирергә;
- 4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләренә үтәргә;
- 5) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;
- 6) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;
- 7) очрашуларда турыдан-туры сайлаучылар алдында хисап тотарга, шулай ук үзләренә эшләре турында массакүләм мәгълүмат чаралары аша елына кимендә бер тапкыр хәбәр итәргә;
- 8) дәүләт серен һәм закон тарафыннан саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа танылган гражданнарның абруен һәм абруен кагыла торган белешмәләренә фаш итмәскә.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, район Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

10 нче статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәтләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле башка бүләкләүләр) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәяси партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга өстенлекләренә тәмин итүче карарлар кабул итергә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән финанс ташламалары һәм гарантияләр акчалар исәбеннән бирелгәндә, өстенлек күрсәтергә депутат үз милкендә өлешкә (акцияләр пакетларына) яисә катнашучы йә эгзасы булган устав (жыелма) капиталында жирле бюджет, аерым затлар һәм оешмалар;

4) физик һәм юридик затлар исәбеннән депутатның вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга китү, мона Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары килешүләре нигезендә чит ил партнерлары белән башкарыла торган командировкаларга чыгу керми.

1. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнергә мөмкин.

11 нче статья. Депутатның район Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат үзе эгза булган район Советы комиссияләре эшендә шәхсән үзе катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе эгзасы булмаган комиссияләр эшендә катнашырга, тәкъдимнәр кертәргә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукына ия карарлар кабул итүдә катнашырга мөмкин.

12 нче статья. Депутатның район Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенцияләре чикләрендә район Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Район Советы яисә аның комиссияләре йөкләмәсе буенча депутат район Советы карарларының үтәлешен тикшерүләрдә Минзәлә муниципаль районы чикләрендә урнашкан оештыру-хокукый рәвештәге һәм милек рәвешендәге оешмалар һәм жирле үзидарә органнары, вазыйфаи затлары тарафыннан катнаша.

3. Өлеге йөкләмәнең үтөлеше нәтижеләре турында депутат район Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

13 нче статья. Депутат сорауы

1. Депутат район Советы сессияләрендә жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, район Советы төзи яисә сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, үз компетенцияләренә керә торган мәсьәләләр буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат гарызнамәсе белән мөрәжәгать итергә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгате, ул район Советы карары буенча депутат таләбе буларак таныла. Депутат таләбе турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм район Советы сессиясендә игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә депутат таләбе жибәрелгән учреждение житәкчесе аңа язма рәвештә, район Советы билгеләгән көннән 15 көннән дә соңга калмыйча, жавап бирергә тиеш. Жавап органнар житәкчесе, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе тарафыннан имзаланырга тиеш, аңа депутат гарызнамәсе жибәрелә, яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имза салынырга тиеш.

4. Сорау инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашу хокукына ия. Аларны карау көне турында гарызнамә инициаторы алдан ук хәбәр ителергә тиеш, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча.

5. Район Советы жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфаи затын, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесен депутат таләбе буенча кабул ителгән карарның үтәлүе турында район Советы билгеләгән язу жавабын тапшырырга хокуклы.

14 нче статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан язма рәвештә район Советы сессиясендә кертелгән тәкъдимнәр жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар тарафыннан карала.

2. Жирле үзидарә органнары һәм депутат тәкъдимнәрен жибәргән вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңга калмыйча карарга һәм нәтижеләр турында район Советына һәм депутатка хәбәр итергә тиеш. Тәкъдимнәр кире кагылган очракта нигезле жавап бирелә.

15 нче статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате булып депутатның дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфаи затларына, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә, аларның оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә оешмаларга һәм Минзәлә муниципаль районы территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләргә үз компетенцияләренә керә торган мәсьәләләр буенча аның депутат эшчәнлегенә

бэйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатында язма рәвештә мөрәжәгәте санала.

2. Депутат мөрәжәгәте депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Җирле органнарға кергән депутат мөрәжәгәте үзидарәгә, вазыйфай затларга, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә, оештыру-хокукий рәвешенә бәйсез рәвештә оешмаларга һәм Минзәлә муниципаль районы территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләргә мөрәжәгать теркәлгән көннән соң 15 көн эчендә карала һәм күрсәтелгән сроктан соңга калмыйча депутатка соратылган мәгълүмат яисә белешмәләр бирелә. Бу чакта дәүләт яисә коммерция серен тәшкит итүче белешмәләр федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә бирелә.

4. Аерым очракларда, әгәр өстәмә тикшерү үткәрү яисә депутат мөрәжәгәте буенча нинди дә булса өстәмә материалларны юк итү кирәк булса, мөрәжәгәтне карау срогы аны теркәгән көннән алып 30 көнгә кадәр озайтыла. Әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән затлар депутатка аның мөрәжәгатен карау срогын озайту турында язмача хәбәр итергә тиеш.

5. Депутат үзе куйган сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы. Карау көне турында депутатка өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителергә тиеш.

6. Депутат мөрәжәгатенә җавапны мөрәжәгәткә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча бирергә һәм мөрәжәгать җибәрелгән вазыйфай зат яки шуңа вәкаләтле зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

7. Әгәр җавап депутат мөрәжәгатенә асылы буенча бирелмәсә йә мөрәжәгәткә җавап тулы булмаган зат тарафыннан имзаланса, депутат тәкъдиме буенча аның мөрәжәгатенә җавап район Советы Регламенты тарафыннан мөрәжәгать җибәрелгән зат чакыруы белән район Советының даими комиссиясе утырышында каралырга мөмкин.

16 нче статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат район (сайлау округы) сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тотта.

3. Депутат сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер тапкыр хисап тотта, шулай ук аена кимендә бер тапкыр үз округы сайлаучыларын кабул итә.

4. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү чараларын күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дәрәс хәл итүгә ярдәм итә; гражданны кабул итә; җәмәгәтчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

17 нче статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгә хокукы

Үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Минзәлә муниципаль районы территориясендә депутат беренче чиратта жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, оештыру рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмалар житәкчеләре тарафыннан кабул итү хокукыннан файдалана.

18 нче статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат, оештыру формасына бәйсез рәвештә, жирле үзидарә органнарыннан һәм аларның вазыйфай затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

19 нче статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат район Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итә торган тулы хокукка ия.

2. Район Советы депутатның сайлау округындагы эше, аның район Советы, аның органнары карарларын һәм йөкләмәләрен үтәү турындагы хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфай затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәмне күрсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында, икътисадый программаларның үтәлеше турында депутатка мәгълүмат бирәләр һәм социаль үсеш үзидарәчел территория, депутатның тәнкыйтә искәртмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында законнар депутаттын, эш практикасын өйрәнүгә ярдәм итәвәкилләклә органнар муниципаль берәмлекләр, жәмәгать фикере.

20 нче статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутатның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре Район уставында федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

2. Депутатларның жинаять яки административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны депутатларына карата оператив-эзләү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт урыннары үткәргәндә транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элементә чаралары исәпкә алу, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

1. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция, депутат статусына, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, тиешле башка гамәлләр өчен, әйтелгән фикерләре, әйтелгән фикерләре өчен жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла ягуга яисә

федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибэрелгэн очрактарга
кагылмый.